خوێندنەوەی شیعر یان بێ ئاگایی لەشیعر؟… سەدیق سەعیدڕواندزی

چەند ساڵێك لەمەوبەر(کەئێستاش کاریگەرییەکانی ماوە)نووسینی شیعربووبە دیاردەیەك و زۆربەی کەس بەتایبەتیش گەنجەکان، بە خەیاڵی خۆیان شیعریان دەنووسی. تائەوڕادەیەی کەسێك کتێبێکی خوێندەوە، یان شکستی لە ئەزموونێکی سۆزداری خوارد، ئیدی بوو بەشاعیر. تائەو ئاستەی شیعر لە چێژوجوانی کەوت وئێستا بەداخەوە خوێنەری شیعر کەم بووە و بەدەگمەن دەقێکی شیعری جوان دەبینین.ئەم تۆرانەی خوێنەر لەشیعر بەرمەبنای زۆربوونی شیعر بوو.ئەم دیاردەیە ئێستاخەریکە لە شیعرەوە دەپەڕێتەوە بواری ژانری لێکۆڵینەوەی ئەدەبی.بەوەی بەهەمان شێوەی شیعر، هەرکەسێك دووکتێبی خوێندەوە، دوو سەرچاوەی لە نووسینەکانی بەکارهێنا، ئیدی بەبڕوای خۆی دەبێتە(توێژەرولێکۆڵەروشڕۆڤەکاری)شیعر.بێ ئاگالەوەی خوێندنەوەی هەردەقێکی ئەدەبی بەگشتی و ژانری شیعریش بەتایبەتی،تواناو پاشخانێکی گەورەی ڕۆشنبیری وهزری دەوێت.

چونکە پرۆسەی خوێندنەوەی شیعر،پرۆسەیەکی قووڵ و ئاڵۆزە لەهەمووڕووەکانەوە.کەزۆرجارتەنهاکۆپلەیەکی شیعری ئەوە دەهێنێت چەندین خوێندنەوەی بۆبکرێت. ئەرکی خوێنەرو لێکۆڵەری شیعر، هەرتەنهادیاریکردن و خوێندنەوەی دنیابینی و بابەتی ناو دەقی شیعری نییە،بەڵکو ڕاستکردنەوەی ئەودیدە هەڵانەشە،کەڕەنگەخودی نووسەرخۆشی درکی پێنەکردبێت.گەلێك جار لەبڵاوکراوەکاندا، چەندین نووسین بەناوی خوێندنەوە و هەڵسەنگاندنی شیعر دەبینم،سەیرم پێدێت کەکەسانێك هەبن هێندە بەسادەیی و ساکاری لەخوێندنەوەی شیعر گەیشتبن. بەومانایەی لایان وایە خوێندنەوەی شیعرهەرتەنها شڕۆڤەکردنی ئەوگوتارەدیارەیە کەلەشیعرەکەدا بەرجەستەیە.بەبێ هەڵسەنگاندن و لێکدانەوەی دیوەشاراوەکەی دیکەی شیعرکەئەمەشە ئەرکی ڕاستەقینە و بابەتییانە لێکۆڵەری ئەدەبی. لەڕاستیدا،دەبێ ڕێگەبگرین لەوەی هەکەسێك دووسێ قسەی لەبارەی شیعرەوەکرد،ئیدی ئەوەتوێژەرو لێکۆڵەری ئەدەبییە.نەك لەبەرئەوەی مرۆڤ حەزنەکات بەدەیان ڕەخنەگرو لێکۆڵەرمان هەبێت، بەپێچەوانەوە بەڵکو دەبێ ئەو شێوەنووسینە ڕەتبکرێتەوەلەسۆنگەی ئەوەی لێکۆڵینەوەی ئەدەبیش بەدەردی شیعر نەچێت وهەموو کەس بوێری نووسینی هەبێت. ئەوەی هانیدام بۆنووسینی ئەم وتارە، نووسینێکی بەڕێزێك بوو

بەناوی(خوێندنەوەیەك بۆ شیعرەكانی ژمارە سێی گۆڤاری كەلێن) كە(خەلیل سەلیم)نووسیویەتی و لە ژمارە سێی هەمان گۆڤار بڵاو بۆتەوە.
ئەمەش دەریدەخات كەنووسەر بۆماوەیەك شیعرەكانی لابووە و سەرنجی داون.چونكە هەم شیعرەكان، هەمیش وتارەكەی ئەو بەیەكەوە لەهەمان ژمارەی گۆڤارەكەبڵاوبوونەتەوە. بەڵام پرسیاری من وەك خوێنەرێك(نەك نووسەرێك)ئەوەیە كە ئاخۆ ئەمەی ئەو بەڕێزە نووسیویەتی بەڕاست خوێندنەوەی شیعرەكانە؟ئایا خوێندنەوەی شیعربەو ئاسانیەیە كە ئەوتۆی گەیشتووە؟بەدەربڕینێكی تردەكرێت دەقێكی ئەدەبی درێژكورت بكرێتەوە لەچەندین ڕوانینكی سادە ودواتریش ناوی بنێین خوێندنەوەی شیعر؟ هەربۆنموونە:یەكێك لەو شیعرانە لە(198)دێڕە شیعرپێكهاتووە. كەچی ئەوبەڕێزە تەنها لەچوارچێوەی دووڕاپەڕەی (نیو ئەی فۆر!)خوێندنەوەی بۆ شیعرەكە كردووە.

بەهەمان شێوە، شیعرێكی دیكەیان لە(87)دێڕە شیعر پێكهاتووە،كەچی بەیەك ڕاپەڕەی ئەی فۆرخوێندنەوەی بۆ شیعرەكە كردووە. لێرەدا ئێمە ناچینەوە سەرشیعرەكان، چونكەنە(سەلیقە)ی خوێندنەوەی ئەوجۆرە شیعرانەمان هەیەنەكاریشمان پێیانە. تەنها دەمانەوێت هەڵوەستەیەكی كورت لەئاست وتارەكەی خەلیل سەلیم دابكەین. چونكە ئاسایە ئەوشاعیرانە بۆخۆیان چۆن شیعردەنووسن و چۆن لەشیعرگەیشتوون!بەڵام ئەوە ئاسایی نییە كەسێك بێت شوناسی(ئەفراندن_ تەكنیكی نوێ_فەلسەفاندن_ئاگایی شیعری)و دەیان پێناسەی قەبەی تربداتە پاڵ ئەوشیعرانە،بەبێ ئەوەی خودی شیعرەكان هەڵگری ئەو چەمكانە بن.

ئاخرجێگەی پێكەنینە كەسێك پێی وابێت بۆیە شیعرێك سەركەوتووە، چونكە بەفۆڕمی گران نووسراوە.لەكاتێكدا سی ساڵ بەر لەم شاعیرە، شاعیری بەتواناتری تر هەبووە كەنەك شیعری بەفۆڕمی گران نووسیوە،بگرە داهێنەری فۆڕمە شیعریەكەشە!. خوێندنەوەی شیعر، ستاییش و پێداهەڵگوتن وبەزۆر بەرزكردنەوەی شاعیرێك نییە كەڕەنگە پاڵنەری(هاوڕێیەتی-خزمایەتی-خوێندن- شارچییەتی)و زۆر شتی تریشی لەپشت بێت.بەڵكو ڕامان،هەڵسەنگاندن،لەهەمووشی گرنگتردادوەری و بێلایەنییە لەهەڵسەنگاندنی دەق.نەبادا ئەو ڕەخنەیەی لەدەق دەگیرێت، یان ستایشكردنی دەقێكی جوان، ببەسترێتەوە بەبەشێك لەو پاڵنەرانەی لە سەرەوە ئاماژەمان پێكردن. كەبەداخەوە لەنێوەندی ئەدەبی كوردیدا،هەستی پێدەكرێت. بێگومان وەك ئاماژەمان پێكرد ئێمە ناگەڕێینەوەسەرشیعرەكان،تەنها خوێندنەوەیەك بۆخوێندنەوەكەی خەلیل سەلیم دەكەین و لەپەراوێزیشەوە،بۆچوونەكانی نووسەر

لەهەمبەرشیعرەکە بەراورد دەکەین بەدنیابینی و گوتاری شیعرەکە. بەئامانجی ئەوەی کە ئایا بووچوونەکانی نووسەر یەکدەگرنەوە لەگەڵ شیعرەکە. یاخود ئەو شیعرە لەوئاستەئیبداعییەدایەکەنووسەر ئاماژەی پێکردووە،یان تەنها ستایشی بنووسی شیعرەکانی کردووە.لەخوێندنەوەی بۆشیعری یەکەم کە (198)دێڕە،لەسەرەتای شیعرەکەوە شاعیر دەڵێت:

مرۆڤ ناهێڵێت جیهان چاك بێت..
دەنا بنەچەی جیهان باشە..

ئەمە پێنجەمین دێڕەلەسەرەتای ئەوشیعرەی کەلە سەدونەوەهەشت دێڕە شیعرپێکهاتووە.واتە دەسپێکی دەقەکەیە. کەچی ئەوەی خوێندنەوەی بۆشیعرەکە کردووە نووسیویەتی :(شاعیربەم شێوەیە بەردەوام دەبێت لە باسکردنی دڕندەیی مرۆڤ).خوێنەری بەڕێز، سەرنج بدەن لەدەسپێکی شیعرەکەوە،نووسەر بۆ ئەوەی خوێندنەوەیەکی قووڵ و فراوان بۆ شیعرەکە بکات، نووسیویەتی شاعیر بەردەوام دەبێت.پرسیار ئەوەیە لەچی بەردەوام دەبێت کەتەنها دووسێ دێڕی لە شیعرەکەی نووسیوە؟ئەمجارەیان بەردەوام دەبێت و دەنووسێت:(شاعیربەشێوەیەکی ئاگایانە دەیەوێت باسەکەی لەسەر شێوەی سێگۆشەیەکی سەرەو ژێرچەقی قسەکانی بخاتە سەرپرسەکە). کەسانێك هەن، خوێندنەوەی شیعر بەڕاستەی نامۆو هەڵگێڕانەوەی وشەو لینگەقوچی ڕاستە تێدەگەن. نازانم سێگۆشەی سەرەو ژێر چ ماناو ناوەڕۆکێکی بابەتیانەی هەیە؟ئەمە لەلایەك، لەلایەکی ترەوە دەکرێ بپرسین بەڕاست شاعیر بە ئاگاییەوە وەسفی دڕندەیی مرۆڤ دەکات؟چ ئاگاییەك لەمەدایە کەسێك وابزانێت جیهان باشە و مرۆڤ خراپی دەکات؟ کەس هەیە ئەو ڕاستییە نەزانێ کەلە دوای کوشتنی هابیلەوە، ئیدی ژیان شانۆی کارەسات وخوێن و تراژیدیاکانە؟ کەس هەیە درك بەوە نەکات مێژووی مرۆڤەکان لەجیهاندا، پانتاییەکی هەرەگەورەی بەشەڕو کوشتن و خوێن دەورە دراوە؟ هەموو کەس نازانێ ئەگەر مرۆڤ نەبوایە(دنیا شامی شەریف دەبوو)؟ ئاگایی شیعری ئەوەنییە دەستەواژە و دنیابینی هەزارجاردووبارە بووەوە، لەشیعردا بەرجەستە بکەیت. بەڵکوئاگایی شیعری داهێنانی تازە ودنیابینی تازە و شیعری تازەیە.نووسەر بەردەوام دەبێت لەپەسنی ئەوشیعرە و ئەمجارەیان دەڵێت:(لەشیعرەکە ئەوەخویادەبێت کەشاعیر لەمەرمەسەلەی کولتووری کۆنباوی جڤاك ڕەخنەی توند بگرێت).ئێمەلێرەدا هەربەوپەڕاگرافە شیعریەی شاعیرکەنووسەر پێی وایە ڕەخنەی توندی جڤاك دەگرێت!! وەڵامی بۆچوونەکەی ئەو دەدەینەوە.تاخوێنەران بیزانن بەڕاست ئەوشاعیرە ڕەخنەی جڤاك دەکات؟ شاعیرەکە دەڵێت:_

من ژیانم بەبیرکردنەوەی زۆرو..

قەلەقی ز۝رەوە دەخ۝م..
ئەمانە بەردی منن..بەردی هەمیشەی سەرشانم..

ئەمە ۝ەخنەگرتنە لە جڤاك،یان ه۝گربوون و قبولكردنی ژیان۝كی سواوە كەبەرهەمی ئەوجڤاكەیە؟ ئایا هیچ ج۝رە یاخیبوون و ۝ەتكردنەوەیەك لەو ك۝پ۝ەیە دەبینر۝ت؟ شاعیر۝ك لەگە۝ خەمەكان، مەراقەكان،قەلەقی ه۝گربب۝ت دەتوان۝ كلتووری ك۝نباو ۝ەتبكاتەوە؟ ئەم ك۝پ۝ەیە مر۝ڤ ف۝ری دەستەم۝یی،ب۝دەنگی، دانیشتن بەدیار ژیانەوە دەكات، یان ۝ەتكردنەوەی؟ئایا ۝ەتكردنەوە و یاخیبوون بەرهەمی بیركردنەوە و نو۝گەریەتی ودژەباوییە،یان خ۝۝اه۝نان بەدیارخەم و مەراقی ژیانی ۝۝ژانەوە؟ كەس۝ك دەستەم۝ی خەم ب۝ت، خەم بەردی هەمیشەیی ژیانی ب۝ت، دەتوان۝ت ك۝نباوی جڤاك بەت۝گەیشتنی ئەو نووسەرە ۝ەتبكاتەوە؟ شاعیر۝ك لەشیعرەكانیدا، بانگەشەی ژیانی سواوو دووبارەی ۝۝ژانەی خ۝ی بكات، گا۝تەجارییە پ۝مان واب۝ت بەتوندی دژی كلتووری دواكەوتوویی ك۝مەلگە دەوەست۝تەوە. وەستانەوە لە ئاست واقیع۝كی د۝گما،بەرەنجامی بیركردنەوەی ك۝ن و باونییە، بە۝كوبەرهەمی ۝وانین و گوتاری نو۝یە.نازانم شاعیرلەكو۝وەی ئەم پە۝ەگرافە شیعریەدا دژی د۝گمایی جڤاك وەستاوەتەوەتاكو بنووسی ئەووتارە پەسن و ستایشی بكات. ئەمە ب۝ ئاگایە لەشیعرنەك خو۝ندنەوەی شیعر.سەیرلەوەدایە دوای ئەوب۝چوونانە،نووسەرئەمجارەیان هەرلەمیانەی هە۝سەنگاندنی ب۝ شیعرەكە دەنووس۝ت:_(لەم ك۝پ۝ەیە بەدواوە و۝نەیەكی شیعری پیشان دەدر۝ت كەهە۝قو۝اوی جڤاكی نەریتی و ك۝نباوە).لەلایەكەوە باس لەوە دەكات ك۝نباو ۝ەتدەكاتەوە،لەلایەكی دیكەوە بانگەشەی دروستبوونەوەی دەكات. نووسەر بەردەوام دەب۝ت لەبەناو خو۝ندنەوەی ب۝شیعرو ئەمجارەیان شوناسی دژە سیستەم و نام۝بوون و بەپ۝لیسكردنی ك۝مە۝گە وەك داه۝نان۝كی شیعری دەداتە پا۝ شاعیر. شاعیرلەشیعرەكەیدا دە۝۝ت:_

سەربان وسندوق وسەبەتەكانمان پ۝بوون لەپ۝لیس.
حەوشە و حەمام و حاشیەكانمان پ۝بوون لەپ۝لیس.
بالەوەگە۝۝ین كە سەبەتە و سندوق نەك هەرپ۝نابن لە پ۝لیس،بە۝كو شو۝نی یەك پ۝لیسیشیان ت۝دانیب۝تەوە!! بە۝ام دەمانەو۝ت ك۝م۝نتی خ۝مان لەسەرب۝چوونی نووسەربدەین كە۝اڤەی ئەو د۝۝انەی كردووە.
خەلیل سەلیم دەنووس۝ت:(سیستەم ناه۝۝۝ت مر۝ڤ دەسە۝اتی بەسەر ژیانی خ۝ی هەب۝ت ئەوكەوت۝تە ژ۝ر سیستەمەوە سەرەنجام شاعیر لەمر۝ڤبوونی خ۝ی بەقەولی ئەو نام۝بووە). پرسیارئەوەیە ئەی شاعیردژی ك۝نباوی جڤاك و كلتووری باو نەوەستاوەتەوە و ۝ەخنەی توندی ل۝نەگرتووە

بەقەولی ئەو؟ خۆرەکەوتۆتە ژێر سیستەم و تەسلیمی پۆلیسەکان بووە تاڕادەی بەخۆنامۆبوون؟کەسێك بانگەشەی ڕەتکردنەوەی کۆن بکات، تەسلیمی سیستەم دەبێت؟ ئەمە پارادۆکسە لە نووسین و دەربڕین ودەلالەتە لەبۆ ئاگایی لە ناوەڕۆکی شیعرەکە. ئەمەلەلایەك، لەلایەکی ترەوەئایا ژیان بێ سیستەم ڕێکدەخرێت؟ هیچ بوونەوەرێك هەیە لە مێروولەیەکەوە بیگرە تا ئەو گەردوونە، بێ سیستەمێك بەڕێوەبچێت؟ من دەزانم هەم شاعیر هەمیش ئەوەی خوێندنەوەی بۆشیعرەکەی کردووە مەبەستیان لە سیستەم دەسەڵاتی سیاسی و بەپۆلیسکردنی کۆمەڵگەیە.بەڵام هیچ کۆمەڵگەیەك هەیە سیستەمێکی نەبێ. ئەگەر ژیان بێ سیستەم بەڕێ بکەین جگەلە فەوزا، تێکدانی ژێرخانی کۆمەڵایەتی،بەبەربەریکردنی کۆمەڵگە،شتێکی تردروست دەبێت؟ هەربۆنموونەئەگەردادگاکان و دادوەری نەبن کەبەشێکن لە سیستەم،کۆمەڵگە چی لێدێت؟ کێشەی بەشێك لە شاعیرانی ئێمە ئەوەیە، شیعربەڕیفۆرمی سیاسی تێدەگەن. وادەزانن ئەرکی شیعرڕووخاندنی دەسەڵات وهاتنەوەیە بەگژپۆلیس و ئاسایش و پارتی و یەکێتی وەك نوێنەرانی دەسەڵات!.
لەکۆتایی خوێنەوەکەیدا بۆ ئەم شیعرە، نووسەرڕەهایانە بۆچوونێك دەردەبڕێت و دەنووسێت:(ئەم شیعرە بەگشتی هەڵگری هزرێکی فەلسەفییەچونکە باس لە دڕندەیی مرۆڤ دەکات!!). ئەمە چ فەلسەفەیەکی تێدایە؟ کەس هەیە نەزانێ مرۆڤ دیوێکی شەڕانگێزانەی هەیە؟کەس هەیە نەزانێت مرۆڤ ڕۆژانە چەندین تاوان ئەنجام دەدات؟ئەمە پێویستی بەهیچ فەلسەفەیەکە، یان سوقرات وئەفڵاتون هەیەتابیزانین؟ مەگەربنووسی ئەو وتارەنەبێت.

نووسەر ئەمجارەیان خوێندنەوەبۆشیعرێکی دیکە دەکات کە ئەویش شیعری (قوفڵ لەدەرگاکەم دەدەم). نووسەر لەخوێنەوەی بۆ ئەم شیعرەدەنووسێت:(شاعیر زۆرئاگایانە کارەساتەکان بەوێناکردنێکی جوان دەخات ڕوو).نازانم ئاگایی شیعر لای ئەو بەڕێزەچییە ؟ چ ئاگایەکی هزری لەوەدایە شاعیرێك ڕستەیەك دووبارە بکاتەوە کەبەرلەوملیۆنان کەسی تروتوویانە؟ئاگایی شیعر، دنیابینی نوێ و دەربڕینی نوێیە. جێگەی سەرنجە ئاگایی هزری بدەینە پاڵ شاعیرێك کە شیعرەکەی هەمان ئەوشتانەی پێشووتری خۆی دووبارە کردۆتەوە.بەڵام لەوەش دەگەڕێین، ئەوپەڕەگرافە شیعرییە وەردەگرین کە بە تێڕوانینی نووسەر شاعیر زۆرئاگایانە تیایدا، کارەساتەکان دەخاتە ڕوو.تاساغی بکەینەوە کەبۆچوونی نووسەر دروستە لەهەمبەر ئەو شیعرەیاخود نا.
شاعیرەکە نووسیویەتی:

تفەنگەکان هەڵساونەتەوە..
لەوێزەی فیشەك ژیان خەوی زڕاوە..

خوێنەری بەڕێز،هیچ ئاگایەك لەودەربڕینە شیعرییەدا هەیە؟ کەس هەیە نەزانێت، کە تفەنگەکان کەوتنە کارنەك ژیان،هەموو بوونەوەرو مرۆڤ و ژینگەش وێران دەبێت؟کەس هەیە نەزانێت کەشەڕهەڵگیرسا جوانییەکان وبەهاکان و هیچ شتێك وێنەی ڕاستەقینەی خۆی نامێنێت و بەجۆرێك دەشێوێن کەناسینەوەیان ئەستەمە.ئایا شەڕ جگە لەماڵوێرانی و ڕشتنی خوێن و سڕینەوەی ژیان بە هەموو بوونەوەرەکانییەوە، دەرەنجامێکی تری دەبێت کە هەڵگیرسا؟ئەم وێناکردنە بەبڕوای من وەك خوێنەرێکی شیعر، نە ئاگایی دەوێت، نەدروستیشە بە ئاگایی شیعری ناوی بەرین.چونکەشەڕ بۆخۆی پێناسەی خۆی دەکات و کەوتمان شەڕهەڵگیرسا، ئیدی هیچ بیرکردنەوە و ئاگایەکی ناوێت تابزانین ژیان چیلێدێت.

نووسەر بەردەوام دەبێت لەپێداهەڵگوتنی شیعرەکان و ئەمجارەیان لەمیانەی خوێندنەوەی ئەو شیعرەدا، دەنووسێت:(ڕۆیشتن و ڕێکردن یەکێکی ترە لەولایەنانەی کە شاعیرلەم شیعرەیدا باسی لێوەکردووە). دیارە نووسەرمەبەستیەتی ئەوگوتارە بداتە پاڵ ئەوشیعرەکە شاعیرەکەی ڕێدەکات. کە ڕێگەیەکی دیکەشی گرتە بەر، ئیدی مانای وایە یاخی بووە،واقیعی باوی ڕەتکردۆتەوە. ئێمە لێرە ئەو وێنە شیعرییە دەنووسینەوە کەنووسەر پێی وایە شاعیرلێیەوەهەوڵی ڕۆیشتن و ڕێکردنی داوە. تاکونیشانی خوێنەری بدەین کەئاخۆ بەڕاست ئەو شاعیرە لەشیعرەکەیدا بەدوای ڕێیەکی نوێ دەگەڕێت؟ شاعیرەکە نووسیویەتی:_

خۆم ئاودیوی نێو حەوشەی کچە شەرمنەکەی تاخ دەکەمەوە..
پێی دەڵێم دەستەکانم بگرە شۆڕم بکەوە نێوخۆت..

ئایالەمدەربڕینە شیعریەدا هیچ گەڕان و ڕێکردنێکی نوێ دەبینرێت؟ کەسێك لەوجیهانەگەورەیەدا،هەمووخولیای ئەوەبێت بچێتەوە نێو حەوشەی ماڵی یار!ئایادەتوانێ ڕێگەیەکی تازەو نوێ ببینێتەوە؟ ئەمە ڕێکردنە یان تەسلیم بوون و خۆدانە دەست یارو ونکردنی شوناسی تاکانەی شاعیر؟شاعیرێك لەوسەرزەمینە گەورەیەدا، هیچ ڕێگەیەکی دیکە،جگە لەڕێگەی باوەشی یارشك نەبات، پێم ناڵێی ئاگایی شیعریی وڕێکردن و ڕۆیشتنی لەکوێدایە؟ بێگومان دەتوانین چەندان شوناسی وەك:(ئەفراندن،ئاگایی شیعری، داهێنان و دنیابینی نوێ) بدەینە پاڵ دەقی شیعری هەرشاعیرێك، بەڵام ئەوە گرنگە کەئاخۆ ئەوشوناسانە لەودەقەدا بەرجەستەن؟ خۆئەگەر نەمانتوانی ئەوە بسەلمێنین، ئەوکات

بەدڵنیاییەوە ئێمە ستاییشی شاعیرو شیعرەکەیمان کردووە، نەك خوێندنەوە بۆشیعر. نووسەر خوێندنەوەی بۆ دەقێکی دیکە کردووە بەناوی(کۆتر ئەفسانە). کە شاعیرەکەی بەدنیابینی خۆی دەقەکەی نووسیوە. تائێرە ئاساییە. چونکە وەك وتمان ئێمەکارمان بەشیعرەکان نییە. تەنیادەمانەوێ ڕوونیبکەینەوە کەئاخۆ خوێندنەوەکەی خەلیل سەلیم بۆ ئەوشیعرانە،هاوتایە لەگەڵ دنیابینی شاعیرەکان و گوتاری نێوشیعرەکان.شاعیرەکە نووسیویەتی:_

کۆتری سەردەرکە..
ژنێ لەموو..لەپشت دەرکە.
دەست دەکوتێ تەرم..
قەبری زەوی لەپشتێ..

ئەمانە بەشێکن لەو وێنەی شیعریەی لە شیعری (کۆتر ئەفسانە)دا هەن. کەتیایدا نووسەربەتێگەیشتنی خۆی خوێندنەوەی بۆ کردوون. بەڵام سەیرلەوەدایە لەبارەی ئەوشیعرەوە ڕاشکاوانە بێ هیچ ئاگابوونێك لە ڕابردوو،لە ئەزموونی پێشووتری شیعری کوردی لەبارەی ئەو دەقەوەدەنووسێت:_(شاعیربەتەکنیکێکی جودا شیعری ئەفراندووە کە پێی دەگوترێت فۆڕمی گران!!).جارێ دەمەوێ ئەوە بەنووسەر بڵێم کە هەرکەسێك(دووسێ قسەی نامۆو هەلەق و مەلەقی)نووسی، ئەوە مانای فۆڕمی گران نییە. ڕاستە ئەزموونی فۆڕمی گران شیعرێکە لە فۆڕم قورس و نامۆ،لەدەربڕین ناوازە. بەڵام نابێ ئەوەمان بیربچێت کەلە ناوەڕۆکی ئەوشیعرانەدا، مەغزا، ماناو پەیامی بزر هەیە. بەشێکی شیعرەکانی ئەنوەر مەسیفی، باسی کارەساتی ئەنفال بوون.

لەکاتێکدا لە کۆی هەردوو کۆمەڵە شیعری(خۆرباران و جارێکی دیکە خۆرباران) بەتاکە یەك وێنەی شیعریش، بەیەك وشەش باسی ئەوکارەساتەی نەکردووە. بەڵام خوێنەری زیت لەکاتی خوێندنەوەی هەستی پێدەکات. ئەمە لەلایەکی ترەوە، ئایا تەکنیکی ئەم شیعرە جودایە؟ئایا سی ساڵی تەواو بەرلە ئەمڕۆ ئەنوەرمەسیفی بەتەکنیکی فۆڕمی گران شیعری نەنووسیوە؟ ئیدی تەکنیکی جودا لەکوێدایە؟لەوشە ڕێزکردن؟ئایابنووسی ئەم وشانە(ئەفراندنی)کردووە بەتێگەیشتنی نووسەر؟ ئەفراندن لەکوێدایە؟لە فۆڕمی گران؟ کەسی ساڵ بەرلەو شاعیرە، شاعیری ترهەبووە کەنەك شیعری بەفۆرمی گران نووسیوە، بگرەداهێنەری فۆڕمە شیعریەکەشە.ئەفراندنی شیعری ئەوە نییە ئەزموونی کەسانی تر بەسەقەتی کۆپی ڕایت بکەینەوە.بەڵکو ئەوەیە کەخاوەنی ئەزموون و دنیابینی و گوتاری شیعری جیاوازای خۆمان بین.

فۆڕمی گران نەتەکنیکێکی نوێ و جودایە،نە ئەفراندنی شیعریشە. تاکو سووك و ئاسان بە ئارەزووی خۆمان بیدەینە پاڵ کەسێك . چونکە ناکرێ شوناسی شیعریانە بدەینەپاڵ ئەزمـوونی شاعیرێك لەبەر هەر هۆکارێکەوە بێت، جگە لە داهێنان.نووسین بەرپرسیاریەتییە.کەڕایەك دەردەبڕین، دەبێ ئەرگۆمێنتمان هەبێت. کەسانێك هەن ئیدیعای نووسینی ئەکادیمی و توێژینەوەی زانستی دەکەن و چونکە شوناسێکی پیشەیی و زانستییان لەزانکۆ هەیە،ڕەنگە ئێمە مانان کەمامۆستای قۆناغی بنەڕەتین،بە نەخوێندەوار بزانن. کەچی کەسەیری نووسینەکانیان دەکەین، سەیرمان پێدێت هێندە بە ئاسانی لەئەفراندن و تەکنیکی جوداوئەزمoونی شیعری و فۆڕمی گران گەیشتوون.

لەکۆتاییدا دەمەوێ ئاماژە بەوە بدەم، کەلەهەمان ئەو ژمارەیەی گۆڤارەکە، ئەو نووسەرە لکۆڵینەوەیەکی دیکەشی بڵاوکردۆتەوە، کە لەولێکۆڵینەوەیەی چەندان سەرچاوەی بە زمانەکانی(کوردی و ئینگلیزی) بەکارهێناون. بەڵام هەرکەسێك بەراوردی ئەو دوونووسینە بکات، دەزانێت کە لەڕووی(نووسین وداڕشتن، زمان و دەربڕین، گوتار و مانا،خوێندنەوە بۆ دەق) ئاسمان و ڕێسمان جیاوازن لەیەکتری. کەئەمەش بۆمن هەم جێگەی سەرنج بوو،هەمیش جێگەی پرسیار؟ چونکە وەك ئەوە وایە دوو نووسەری جیا ئەو دوو وتارەیان نووسیبێت، نەك هەردووکیان هی نووسەرێك بن..

-______________

پەراوێز/ خوێندنەوەیەك بۆ شیعرەکانی ژمارەی سێی گۆڤاری کەلێن/ نووسینی /خەلیل سەلیم/ گۆڤاری کەلێن/ ژمارە(3) پاییزی 2017ئەم گۆڤارە لەسێران دەردەچێت…

*ئەم بابەتە لە ڕۆژنامەی هەولێر ژمارە 2813 ڕۆژی 2018-4-1 بڵاوکراوەتەوە…